

POLITICA LINGVISTICĂ

În cadrul eforturilor de promovare a mobilității și a înțelegerii interculturale, Uniunea Europeană (UE) a inclus învățarea limbilor străine printre prioritățile sale de primă importanță și finanțează numeroase programe și proiecte în acest domeniu. În viziunea UE, multilingvismul este un element important al competitivității europene. Din acest motiv, printre obiectivele politicii lingvistice a UE se numără și acela ca fiecare cetățean european să stăpânească, pe lângă limba maternă, încă două limbi.

TEMEI JURIDIC

În Europa, diversitatea lingvistică este o realitate. Limbile sunt parte integrantă a identității europene și constituie expresia cea mai directă a culturii. Într-o UE întemeiată pe mottoul „Unită în diversitate”, capacitatea de a comunica în mai multe limbi reprezintă un avantaj important pentru oameni, organizații și întreprinderi. Limbile sunt, de asemenea, un factor determinant în asigurarea respectării diversității culturale și lingvistice a UE.

Respectul pentru diversitatea lingvistică este una dintre valorile fundamentale ale UE, la fel ca respectul pentru persoană și deschiderea față de alte culturi. Acest principiu este inclus în preambulul Tratatului privind Uniunea Europeană (TUE), care se inspiră din „moștenirea culturală, religioasă și umanistă a Europei” și care confirmă „atașamentul (...) față de principiile libertății, democrației și respectării drepturilor omului”. La articolul 2 din TUE se acordă o importanță deosebită respectării drepturilor omului și nediscriminării, iar la articolul 3 se afirmă că UE „respectă bogăția diversității sale culturale și lingvistice”. La articolul 165 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) se evidențiază faptul că „acțiunea Uniunii urmărește să dezvolte dimensiunea europeană a educației (...), în special prin învățarea și răspândirea limbilor statelor membre”, respectând totodată pe deplin diversitatea culturală și lingvistică [articolul 165 alineatul (1) din TFUE].

În conformitate cu Carta drepturilor fundamentale a UE, care a fost adoptată în anul 2000 și a dobândit forță juridică în urma adoptării Tratatului de la Lisabona, se interzice discriminarea bazată pe limba vorbită (articolul 21), iar Uniunea are obligația să respecte diversitatea lingvistică (articolul 22).

Primul regulament, adoptat în 1958, care stabilește limbile utilizate în cadrul fostei Comunități Economice Europene^[1], a fost modificat pe măsură ce noi state au aderat la UE și stabilește, împreună cu articolul 55 alineatul (1) din TUE, limbile oficiale ale

[1]JO L 17. 6.10.1958, p. 385.

UE^[2]. Fiecare cetățean al Uniunii are dreptul de a se adresa în scris oricărei instituții sau oricărui organ al UE în una din aceste limbi și să primească un răspuns redactat în aceeași limbă, conform dispozițiilor de la articolul 24 din TFUE.

OBIECTIVE

Politica lingvistică a UE se fundamentează pe respectarea diversității lingvistice în toate statele membre și pe crearea unui dialog intercultural pe tot teritoriul UE. Pentru a asigura în practică respectul reciproc, UE promovează predarea și învățarea limbilor străine și mobilitatea tuturor cetățenilor prin intermediul unor programe educaționale și de formare specifice. Cunoașterea limbilor străine este considerată una dintre competențele fundamentale pe care toți cetățenii UE trebuie să o dobândească pentru a-și spori șansele de reușită în domeniul educației și pe piața muncii. De asemenea, UE colaborează cu statele membre pentru a asigura protecția minorităților, în baza Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare, adoptată de Consiliul Europei.

În cuprinsul contribuției sale la Summitul social de la Göteborg, care a avut loc la 17 noiembrie 2017, Comisia a lansat ideea unui „Spațiu european al educației” potrivit căreia, până în 2025, cunoașterea a încă două limbi străine pe lângă limba maternă ar deveni normă [COM(2017)0673]. După încheierea summitului, Comisia a publicat o propunere de recomandare a Consiliului privind o abordare globală față de predarea și învățării limbilor [COM(2018)0272].

REALIZĂRI

A. Evoluția politicilor și sprijinirea cercetărilor din domeniul lingvistic

1. Comparabilitatea datelor privind competențele lingvistice

În 2005, Comisia a publicat o comunicare adresată Parlamentului European și Consiliului cu privire la indicatorul european al competențelor lingvistice [COM(2005)0356], acesta fiind un instrument pentru evaluarea competențelor lingvistice globale în toate statele membre. Cadrul aferent a fost expus în comunicarea Comisiei adoptată la 13 aprilie 2007 [COM(2007)0184]. Potrivit comunicării Comisiei din 2005, obiectivul indicatorului este de a măsura competențele generale în domeniul limbilor străine în fiecare stat membru. Acest indicator va contribui, de asemenea, la determinarea faptului dacă măsurile întreprinse pentru realizarea formulei „limba maternă + alte două limbi” sunt eficiente, datorită unor date comparabile privind competențele lingvistice colectate în toate statele membre. A fost creat un comitet consultativ, care a prezentat rezultatele primului sondaj în 2011. Potrivit acestor rezultate, trebuia îmbunătățită punerea în practică a strategiei privind învățarea limbilor străine în școli.

2. ECML și Mercator

UE sprijină două centre pentru cercetări lingvistice: Centrul European pentru Limbi Moderne (ECML) și Centrul European de Cercetare în Domeniul Multilingvistului și

[2] Cele 24 de limbi oficiale ale UE sunt: bulgară, croată, cehă, daneză, neerlandeză, engleză, estonă, finlandeză, franceză, germană, greacă, maghiară, irlandeză, italiană, letonă, lituaniană, malteză, poloneză, portugheză, română, slovacă, slovenă, spaniolă și suedeză.

al Învățării Limbilor (Mercator). ECML încurajează excelența și inovarea în domeniul predării limbilor și ajută cetățenii europeni să învețe limbi străine într-un mod mai eficient. Obiectivele principale ale ECML sunt să ajute statele membre să realizeze politici eficace pentru predarea limbilor străine prin axarea pe procesul de învățare și predare a limbilor, pe promovarea dialogului și a schimbului de bune practici și pe sprijinirea rețelelor și a proiectelor de cercetare care au legătură cu acest program. Mercator face parte dintr-o rețea alcătuită din cinci centre de cercetare și documentare și se specializează în limbile regionale și minoritare din Uniunea Europeană.

3. Masteratul European în Traduceri

Masteratul European în Traduceri (EMT) este o marcă a calității conferită programelor universitare din domeniul traducerilor care satisfac norme profesionale convenite și corespund cererii de pe piață. Scopul principal al EMT este de a îmbunătăți formarea în domeniul traducerilor și de a încuraja persoane înalt calificate să adopte această profesie în Uniunea Europeană. EMT urmărește să îmbunătățească statutul profesiei de traducător în UE.

B. Programe de acțiune

1. Programul Erasmus+

[Erasmus+](#) este programul Uniunii pentru educație, formare, tineret și sport pentru perioada 2014-2020. Promovarea învățării limbilor și a diversității lingvistice constituie unul dintre obiectivele specifice ale programului. În [Ghidul programului Erasmus+ pe 2019](#) se afirmă că „oportunitățile create pentru a oferi sprijin lingvistic au rolul de a face mobilitatea mai eficientă și mai eficace, de a îmbunătăți performanțele de învățare și, prin urmare, de a contribui la obiectivul specific al programului” (p. 9). Participanților la acțiuni de mobilitate li se oferă sprijin lingvistic prin intermediul paginii de internet [Sprijin lingvistic online pentru Erasmus+](#), pentru a-i ajuta să învețe limba țării-gazdă. De asemenea, Erasmus+ încurajează cooperarea pentru a asigura inovarea și schimbul de bune practici prin intermediul parteneriatelor în domeniul predării și învățării limbilor. De asemenea, beneficiarii parteneriatelor care organizează activități de formare și predare pe termen lung pentru personal, lucrătorii pentru probleme de tineret și cursanți pot primi, atunci când este necesar, finanțare pentru sprijin lingvistic. În fiecare an, programul Erasmus+ finanțează, de asemenea, numeroase proiecte care sprijină predarea și învățarea limbajului semnelor, sensibilizarea cu privire la diversitatea lingvistică și protecția limbilor minoritare.

[Propunerea Comisiei](#) privind instituirea unui program-succesor (2021-2027) a fost publicată în mai 2018 [[COM\(2018\)0367](#)], în urma summitului de la Göteborg din 2017. Această propunere are ca scop îmbunătățirea învățării limbilor străine, îndeosebi prin utilizarea generalizată a instrumentelor online. În conformitate cu acțiunea-cheie 1, programul va sprijini „oportunitățile de învățare a limbilor, inclusiv cele care sprijină activitățile de mobilitate”.

2. Programul „Europa creativă”

Programul „Europa creativă” oferă sprijin pentru traducerea de cărți și manuscrise în cadrul [subprogramului Cultură](#).

3. Ziua Europeană a Limbilor

Încurajați de succesul deosebit al Anului European al Limbilor din 2001, UE și Consiliul Europei au decis ca, în fiecare an, la 26 septembrie, să se sărbătorească Ziua Europeană a Limbilor prin organizarea peste tot în UE a diverse evenimente dedicate învățării limbilor străine. Această acțiune are ca scop să sensibilizeze cetățenii cu privire la numeroasele limbi vorbite în Europa și să-i încurajeze să învețe limbi străine.

4. Certificatul Lingvistic European

[Certificatul Lingvistic European](#) este o distincție decernată de Comisie, care are ca scop să încurajeze noi inițiative în domeniul predării și învățării de limbi străine, să recompenseze noi metode de predare a limbilor și să sensibilizeze cu privire la limbile regionale și minoritare. Această distincție este acordată proiectelor din țările participante pentru cel mai inovator proiect în domeniul învățării limbilor străine, persoanelor care realizează cele mai mari progrese în materie de învățare a limbilor străine și celor mai buni profesori de limbi străine.

5. Juvenes Translatores

În fiecare an, Comisia decernează premiul „Juvenes Translatores” pentru cea mai bună traducere realizată de un elev de 17 ani în fiecare stat membru. Elevii participanți pot să aleagă orice limbă oficială a Uniunii Europene din care să traducă și în care să traducă.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

A. Diversitatea lingvistică

Cu titlu de introducere, trebuie menționat faptul că Parlamentul European a adoptat o politică a multilingvismului deplin, ceea ce înseamnă că toate limbile oficiale ale UE au aceeași importanță. Toate documentele parlamentare sunt traduse în toate limbile oficiale, iar fiecare deputat în Parlamentul European are dreptul de a se exprima în limba oficială pe care o preferă.

În Rezoluția sa din 24 martie 2009 intitulată „Multilingvismul: un avantaj pentru Europa și un angajament comun”^[3], Parlamentul European și-a reiterat sprijinul față de politicile UE din domeniul multilingvismului și a invitat Comisia să elaboreze măsuri pentru promovarea diversității lingvistice.

La 28 martie 2019, Parlamentul European a adoptat programul „Europa creativă” pentru perioada 2021-2027^[4]. În cuprinsul articolului referitor la obiectivele programului, Parlamentul a subliniat că trebuie să se țină seama de „particularitățile diferitelor țări, inclusiv ale țărilor sau regiunilor cu o anumită situație geografică sau lingvistică”. De asemenea, Parlamentul a inclus o dispoziție specifică privind sprijinirea subtitrărilor, a dublărilor și a descrierilor audio pentru conținutul audiovizual din UE, în vederea asigurării unui „sprijin pentru vânzările și circulația internațională a operelor europene non-naționale pe toate platformele”.

În 2018, Comisia pentru cultură și educație a Parlamentului European a elaborat un raport din proprie inițiativă intitulat „Egalitatea lingvistică în epoca digitală – către un

[3]JO C 117E, 6.5.2010, p. 59.

[4]Texte adoptate, P8_TA(2019)0323.

proiect pentru un limbaj uman”, bazat pe un [studiu](#) cu același titlu elaborat la solicitarea Comitetului pentru evaluarea opțiunilor științifice și tehnologice al Parlamentului European. La 11 septembrie 2018, în sesiune plenară a fost adoptată rezoluția intitulată „Egalitatea limbilor în epoca digitală”^[5]. În cuprinsul rezoluției, Parlamentul a invitat Comisia să găsească metoda cea mai adecvată de asigurare a egalității lingvistice în epoca digitală și să elaboreze o strategie consistentă și coordonată pentru o piață unică digitală multilingvă. Începând cu 2007, Parlamentul European decernează în fiecare an [Premiul LUXFILM](#). Una dintre activitățile legate de decernarea premiului este subtitrarea primelor trei filme finaliste în cele 24 de limbi oficiale ale Uniunii Europene.

B. Sprijinirea limbilor minoritare

La 23 noiembrie 2016, Parlamentul European a adoptat o rezoluție referitoare la limbajul semnelor și la interpretii profesioniști în limbajul semnelor^[6]. Obiectivul rezoluției a fost acela de a atrage atenția asupra faptului că persoanele surde, cele cu surdocecitate și cele cu deficiențe de auz trebuie să aibă acces la aceleași informații și la același tip de comunicare ca și semenii lor, cu ajutorul interpretării în limbajul semnelor, al subtitrării, al transcrierii limbii vorbite și/sau al unor forme alternative de comunicare, inclusiv cu ajutorul interpreților pentru comunicarea orală. În rezoluție s-a constatat, de asemenea, că instituțiile Uniunii Europene asigură deja înțelegerea evenimentelor publice și a reuniunilor comisiilor.

În 2013, Parlamentul European a adoptat o rezoluție referitoare la limbile europene amenințate cu dispariția și la diversitatea lingvistică în Uniunea Europeană^[7], în care invita statele membre să acorde mai multă atenție limbilor europene aflate în pericol de dispariție și să se angajeze în favoarea protejării și promovării diversității patrimoniului lingvistic și cultural al Uniunii.

În cuprinsul unui studiu intitulat „Limbile minoritare și educația: dificultăți și bune practici”, realizat în numele Comisiei pentru cultură și educație din cadrul Parlamentului European și publicat la începutul lui 2017, se analizează situația limbilor minoritare în educație, fiind examinate 13 studii de caz.

La 7 februarie 2018, Parlamentul European a adoptat o rezoluție referitoare la protecția și nediscriminarea minorităților în statele membre ale UE^[8]. În cuprinsul acestei rezoluții, statele membre sunt încurajate să asigure dreptul de utilizare a unei limbi minoritare și să protejeze diversitatea lingvistică în Uniune. De asemenea, rezoluția pledează pentru respectarea drepturilor lingvistice în comunitățile în care există mai multe limbi oficiale, iar Comisia este invitată să promoveze mai insistent predarea și utilizarea limbilor regionale și minoritare.

Pierre Hériard
05/2019

[5] [Texte adoptate, P8_TA\(2018\)0332.](#)

[6] [JO C 224, 27.6.2018, p. 68.](#)

[7] [JO C 93, 9.3.2016, p. 52.](#)

[8] [JO C 463, 21.12.2018, p. 21.](#)

